

Ο ρόλος των ερωτήσεων

Συχνά, στο λόγο, πρόθεση του πομπού είναι να διατυπώσει όχι ένα **γνήσιο** ερώτημα, με το οποίο επιχειρεί να συλλέξει πληροφορίες για κάτι που αγνοεί, αλλά να χρησιμοποιήσει το ερώτημα ως **σχήμα λόγου**, καθώς η απάντηση θεωρείται αυτονόητη. Πρόκειται για ρητορικό ερώτημα του οποίου η απάντηση θεωρείται αυτονόητη ή εντελώς περιττή. Είναι ισοδύναμο με καταφατική ή με αρνητική απόφαση που έχει ως σκοπό να προβληματίσει, να ευαισθητοποιήσει, να κινητοποιήσει τη σκέψη του δέκτη. Το ρητορικό ερώτημα παρέχει τη δυνατότητα στον πομπό να περάσει στο επόμενο θέμα, στον επόμενο προβληματισμό, ενισχύοντάς τον, καθιστώντας αποδεκτές τις θέσεις του.

Π.χ. Να σχολιάσετε τη λειτουργία των ερωτήσεων στην παράγραφο του κειμένου:
«Θα έπρεπε συνεπώς να είμαστε ευχαριστημένοι... τα περιφρονεί και τα παραβιάζει.»

Θα έπρεπε συνεπώς να είμαστε ευχαριστημένοι με ό,τι έχουμε καταφέρει, κυρίως ως διεθνής κοινότητα. Θα έπρεπε να αισθανόμαστε ασφαλείς, ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν κινδυνεύουν. Θα έπρεπε να έχουμε τη σιγουριά ότι ο νομικός μας πολιτισμός και τα κεκτημένα μας είναι απόλυτα θωρακισμένα. Γιατί όμως τίποτα από όλα αυτά δεν συμβαίνει; Γιατί συνεχώς παρατηρούμε να συρρικνώνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αξίες και οι ελευθερίες; Γιατί διαρκώς χρησιμοποιούνται μέθοδοι και εξαγγέλλονται τακτικές που παραπέμπουν σε μεσαιωνική περίοδο; Και, κυρίως, γιατί δεν αντιδρούν και δεν λαμβάνουν μέτρα οι θεσμοθετημένοι φορείς; Μήπως τελικά όλα αυτά τα διεθνή και λοιπά κείμενα έχουν τεθεί για να αποτελέσουν τη βιτρίνα ενός συστήματος που εξακολουθεί διαχρονικά να βάλλει ενάντια στον άνθρωπο, τον απλό -μέσο- καθημερινό πολίτη, προσπαθώντας να τον αφοπλίσει από το κυριότερο όπλο του που είναι ο αυτοσεβασμός του και η αυτοεκτίμησή του; Γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει να τον χειραγωγήσει και να τον κατευθύνει σε δρόμους προκαθορισμένους που οδηγούν ίσως σε αδιέξοδο. Και όλα αυτά γιατί; Προπάντων για το οικονομικό όφελος. Για την ενδυνάμωση και την παγίωση της παντοκρατορίας των ισχυρών οικονομικών παραγόντων της υφελίου. Και τελικά, όλα τα πολλά υποσχόμενα κείμενα παραμένουν άνευ ουσίας, αφού δεν επιφέρουν καμία απολύτως συνέπεια για όποιον τα περιφρονεί και τα παραβιάζει.

Δημήτρης Παζινός, πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου Αθηνών, Καθημερινή 28.01.2007.

Ενδεικτική απάντηση

Πρόκειται για ρητορικά ερωτήματα. Ο συγγραφέας με την παράθεση ρητορικών ερωτημάτων επιδιώκει να προβληματίσει τον αναγνώστη και να κινητοποιήσει τη σκέψη του. Θέλει να καταστήσει τον αναγνώστη κοινωνό των προβληματισμών του και να τον ευαισθητοποιήσει αναφορικά με τη στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στο μείζον ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επειδή οι ρητορικές ερωτήσεις παραπέμπουν στην επίκληση στο συναίσθημα καταφέρνει να προσδώσει στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα, αφυπνίζοντας παράλληλα τον αναγνώστη.